

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології

Кафедра психології

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
КРУГЛОГО СТОЛУ

**«СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

Видавництво
«Юридика», 2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, перший проректор Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

Цільмак Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Геращенко Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гурін Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Джежик Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Самара Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов Вячеслав Абдуллайович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Юлія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори.

С 916 Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів Круглого столу присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.) / за заг. ред. М. Р. Аракеляна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 160 с. Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

ISBN 978-617-8182-85-4

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Круглого столу «Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи» присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.).

УДК 159.98:340(049.2)

DOI:

Геращенко Олександр Сергійович,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри психології

Національний університет «Одеська юридична академія»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8552-0878>

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

На сучасному етапі розвитку юридична психологія стикається з низкою актуальних проблем, обумовлених соціальними, правовими та технологічними змінами. Одним із важливих аспектів є психологічний вплив правової системи на особу, яка проходить через досудове розслідування.

В процесі досудового розслідування виникають різноманітні психологічні моменти, один з яких – психологічний вплив, що зумовлений специфікою слідчої діяльності. Психологічний вплив визначається як процес впливу на думки, емоції, переконання, установки або поведінку людини чи групи осіб. Цей вплив може бути як свідомим, так і несвідомим і здійснюється через різні методи, засоби та канали комунікації. Існують два основних види впливу: 1) позитивний, який сприяє розвитку, мотивації та покращенню самопочуття; 2) негативний, який може викликати страх, тривогу, маніпуляції або деструктивні установки.

У кримінальному процесі слідчий спілкується з різними особами, аби дізнатися про обставини злочину. Поставлені питання служать засобом передачі інформації, яка має вплив на свідомість особи, спонукаючи її до пошуку необхідних відповідей. Тому психологічний вплив є важливим та невід’ємним елементом процесу комунікації.

Хоча в певні періоди в історії кримінального процесу психологічний вплив розглядався як незаконний, сьогодні правова система визнає його існування. Конституція України та кримінально-процесуальне законодавство забороняють лише грубі прояви цього впливу, зокрема насильство, шантаж та погрози. Статті 28 та 62 Конституції гарантують захист від катувань і жорстокого поводження, а також забороняють

використання незаконних доказів. Аналогічні положення закріплені в кримінально-процесуальному кодексі.

Згідно з чинним законодавством, психологічний вплив у кримінальному процесі може бути як правомірним, так і неправомірним. Неправомірними є дії, які включають погрози, шантаж або катування. Проте в певних ситуаціях психологічний вплив може бути правомірним, наприклад, попередженням про наслідки у разі надання неправдивих показів. Це є формою правомірного психологічного впливу, оскільки передбачено відповідними нормами права.

Однією з форм психологічного впливу є обман, який у слідчій практиці може бути використаний у певних ситуаціях. Проте важливо пам'ятати, що обман, якщо він не має достатніх підстав, може зашкодити розслідуванню і є неприпустимим.

Подальше дослідження цієї проблеми дозволить точніше визначити межі правомірного та неправомірного психологічного впливу в досудовому розслідуванні, а також вдосконалити тактичні прийоми психологічного впливу в контексті протидії розслідуванню.

Список використаних джерел

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Харків : Право, 2013. С. 846.

Ключові слова: тактичний прийом, психологічний вплив, психологічний тиск, психологічні засоби, слідчі (розшукові) дії.

Keywords: tactical technique, psychological influence, psychological pressure, psychological means, investigative (search) actions.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
Азаркіна Олена Володимирівна ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРА СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.....	5
Базилевіч Марія Олексіївна СОЦІУМ ЯК ФОРМОТВОРЧЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ.....	9
Балтаджи Поліна Миколаївна ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДІАЛОГУ	13
Боделан Марина Володимирівна ВПЛИВ КОГНІТИВНИХ УПЕРЕДЖЕНЬ НА СВІДЧЕННЯ СВІДКІВ	15
Бордан Ольга Дмитрівна ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ ІЗ ДІТЬМИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	17
Герашенко Олександр Сергійович СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ.....	22
Горбачевський Іван Віталійович ВПЛИВ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА ПРАВОВУ СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ.....	24
Гурін Руслан Сергійович ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ».....	27
Деменнікова Ольга Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	30
Дизова Маргарита Сергіївна МЕХАНІЗМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	34
Джежжик Ольга Володимирівна РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ» В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ».....	37